

OPEN OPROEP 801
OCMW LOMMEL
WOON- EN ZORG CENTRUM
HERTOG JAN SITE LOMMEL
ARCHITECT
EGIDE MEERTENS
december 2005

WOON- EN ZORGCENTRUM - HERTOOG JAN SITE

Inleiding

Het moment waarop iemand niet langer zonder de hulp van anderen kan functioneren, is de afsluiting van een lange periode van zelfstandigheid. Als lichamelijke, psychische en psychosociale problemen toenemen, zal een grotere hulpvraag ontstaan. Dit zal vaak betekenen dat er verhuisd moet worden naar een woon- en zorgcentrum of verpleeghuis en dat afstand moet worden gedaan van persoonlijke spullen, sociale contacten en de vertrouwde omgeving. Soms kan met tijdelijke hulp de zelfstandigheid terugkomen of hoeft met beperkte ondersteuning maar weinig van de zelfstandigheid ingeleverd te worden.

Hoewel de situatie van vóór de hulpvraag vaak zorgelijk was, is een verhuis een ingrijpend en emotioneel moment. Daarom willen wij als architectenbureau een plaats aanbieden die zoveel mogelijk aansluit bij de leefstijl van de bewoners.

Wij gaan ervan uit dat vanaf het ogenblik dat ouderen op één of andere manier hulp nodig hebben de **band met de lokale gemeenschap behouden dient te blijven**. Het is noodzakelijk dat bestaande sociale netwerken in stand worden gehouden. Mensen zullen zich hierdoor niet alleen zekerder en gelukkiger voelen in het leven, maar zij slagen er ook meestal in om zichzelf **langer zelfstandig staande te houden**.

De nadruk ligt precies op het wonen en welzijn, op het in harmonie wonen met medische begeleiding. Wat niet uitsluit dat het gebouw verschillende leefgroepen mag/moet aanspreken zodat er een open sociaal huis ontstaat met een lage drempel, met een diversiteit in mensen en een **diversiteit aan dienstverlening**.

Een diversiteit die een verweving met zich meebrengt op het vlak van leeftijdsgroepen, diensten, entiteiten ...

Deze verweving gebeurt net zo goed intern als extern aan het gebouw. Architectuur dient volgens ons een passend kader te zijn voor zowel het individuele leven als het gemeenschapsleven, een symbool van de ontmoeting tussen jong en oud tussen vroeger en nu.

Uitgangspunten om te komen tot een ruimtelijke visie die aansluit bij de leefstijl van de bewoners.

De ruimtelijke structuur van Lommel wordt gekenmerkt door een bijzondere grootschaligheid en door een sterke dynamiek. De zones voor de verschillende maatschappelijke activiteiten (wonen, werken, natuur, landbouw) zijn uitgestrekte monofunctionele gebieden. Ze vormen een lappendeken van grote, tegen elkaar gelegde vlakken, en worden aan elkaar geregen door grootschalige infrastructuren. Binnen dit grootschalig kader is de architecturale invulling eerder kleinschalig.

Vandaar dat dit project in onze ogen grote mogelijkheden zal bieden en de positieve groei van de stad zal helpen bevorderen.

De stad Lommel biedt een bijzonder aantrekkelijk klimaat voor het wonen, het werken en de vrije tijd. De stad beschikt over een **uitgebreid voorzieningenniveau**, met een draagvlak dat de gemeentegrenzen overschrijdt. Tegelijkertijd biedt de uitgestrektheid van het verstedelijkt gebied potenties tot het verlenen van een **specifieke kwaliteit** aan de verdichting in Lommel. Binnen de randstedelijke kenmerken van het verstedelijkt gebied, met de vrijstaande eengezinswoningen als meest aanwezige woningtype, kan immers een verdichting gerealiseerd worden met behoud en aanleg van mooie parken, groene verbindingen, natuurelementen, enz.

De Hertog Jan Site vormt een **grote open ruimte** temidden van een woongebied in de kern van het stadscentrum en biedt, gezien de nabijheid van het centrum, mogelijkheden naar **kernversterking**. Deze kernversterking is volgens ons een ideale manier om een verweving van functies tot stand te brengen, die dan op een harmonieuze manier kunnen inspelen in de multifunctionaliteit van de kern, wat weer op zijn beurt een brede waaier van aanbod zal zijn naar de behoeften van de gebruikers toe.

Een nieuwbouwproject heeft als belangrijk voordeel dat het nieuwe concept kan vertaald worden in de praktijk. Het creëren van een aantal entiteiten die enerzijds los van elkaar zouden kunnen functioneren, omdat de klantengroepen telkens een aantal specifieke behoeften hebben kunnen toch in elkaar **overvloeien** door de gemeenschappelijke kenmerken, de organisatorische voordelen. Gemeenschappelijke ruimtes kunnen samen benut worden of naast elkaar geplaatst worden zodat **polyvalentie** ontstaat en aldus minder ruimte nodig is om de functionele behoeften te realiseren

Een ander belangrijk uitgangspunt is het **"binnen-buitengebied"**. Het bouwperceel stelt op zich een groen buitengebied voor dat afgebakend wordt door enerzijds het stadhuis en anderzijds de nog te bouwen luxe-villa's. Ons doel bestond erin om deze groene zone ook als buitenruimte te behouden en niet te privatiseren door het woon- en zorgcentrum rond deze groene zone te bouwen. Het gebouw wordt eerder opgevat als een plaats waar de buitenruimte "toe-komt" tot het gebouw en niet wordt opgeslorpt door het gebouw.-

Zoveel mogelijk worden elementen aangebracht die herkenbaar zijn als 'buiten'. Die worden zichtbaar middels variatie in kleur- en materiaalgebruik en straatmeubilair, kamers die georiënteerd zijn rond binnengebieden, waardoor de omgeving op een zachte manier verweven wordt met het gebouw, maar ook doordat mensen van buiten het gebouw, voorzieningen en diensten aanbieden of er gebruik van maken.

Er is niet geopteerd voor een compact volume maar de functies zijn eerder verspreid over het hele perceel. Deze verspreiding heeft tot

gevolg dat er een grote **verwevenheid** met de omgeving verkregen kan worden.

Het gebouw wordt vormelijk gekenmerkt door een begin- en eindpunt waar de serviceflats aan de ene zijde en de inkom/dienstencentrum/dagzorgcentrum aan de andere zijde gesitueerd zijn. Op deze plekken hebben we ook geopteerd om 3 bouwlagen te bouwen. De stedenbouwkundige randvoorwaarden laten toe om te werken met vrije dakvormen en laat een maximale bouwhoogte toe van 10 meter.

De verschillende bouwlagen worden qua benutting als volgt aangegeven:

De gelijkvloerse verdieping bedraagt 3960 m²

De eerste verdieping bedraagt 2600 m²

De tweede verdieping bedraagt 930 m²

De rekenkundige verhoudingen die de stedenbouwkundige randvoorwaarden toelaten zijn de sommatie van de drie bouwlagen. Hierdoor verkrijgt men een totaal bebouwde oppervlakte van 7490 m² waar een totale bebouwbare oppervlakte van 8543 m² werd voorzien.

Wat de subsidieerbare ruimte betreft hebben we voor:

Dienstencentrum 600 m²

Rusthuis 5050 m²

Dagverzorgingscentrum 300m²

Serviceflats 1540 m²

De maximale subsidiabel oppervlakte voor het volledige woon- en zorgcentrum Hertog Jan-site is 7600 m² waar wij een totale oppervlakte krijgen van 7490 m².

WONEN EN WELZIJN

De betekeniswaarde van het project voor de bouwheer.

Wonen en welzijn in woon- en zorgcentra komen op de eerste plaats en worden in harmonie gebracht met de medische begeleiding en kunnen het beste plaatsvinden in een omgeving die aansluit bij het normale alledaagse leven.

Inzake het rusthuisgebeuren ligt de nadruk op het wonen in plaats van op het zorgen, met een duidelijke keuze om te werken met leefgroepen als kleine sociale entiteiten.

Wij vertrekken vanuit het idee van het **'kleinschalig wonen'** (entiteiten van 13 à 14 bewoners) die rond polyvalente ruimtes worden georganiseerd. Deze vorm van wonen wordt ook toegepast in de serviceflats.

Een van onze aandachtspunten is het streven naar een compromis tussen de losse entiteiten en functies, zodat er een totale samenhang bereikt wordt.

De ouderen die in het centrum wonen, hetzij in een eigen woning of huurwoning, hetzij in een serviceflat, moeten de gelegenheid hebben om in hun vertrouwde omgeving te wonen, ook wanneer ze niet meer in staat zijn om zelfstandig te blijven wonen. De **huislijke sfeer** proberen wij ook extern uit te stralen door de manier van de opbouw van de gevels en materiaalgebruik, nauwlettend op het idee van een **open karakter** trachten wij om zoveel mogelijk de inwonenden in contact te brengen met het groen en het buiten (waar we later verder op in gaan).

Inzake het **dienstencentrum** wordt er van uitgegaan dat dit een zekere aantrekkingskracht heeft op zowel de lokale als de omringende gemeenschap. Het is voor ons van belang dat de situering van het dienstencentrum op een herkenbaar punt wordt geplaatst met een uitnodigend karakter.

Een belangrijk aspect van het dienstencentrum is het in stand houden van een sociaal netwerk. Bovendien hebben mensen, dus ook ouderen, nood aan een zinvolle tijdsbesteding

Het dienstencentrum is ook op dit vlak een **‘ontmoetingsruimte’** voor iedereen, een **trefpunt** waarin de totale gemeenschap van harte welkom is. Dit denken hebben wij ook zo proberen uit te verbeelden in onze architectuur, ondermeer bij de positie van de inkom van het dienstencentrum.

De open ruimtes aan weersijden van het stadhuis die er op dit moment nogal verlaten bij staan krijgen extra aandacht door het binnengebied van de serviceflats enerzijds en de inkom van het dienstencentrum anderzijds te richten op deze buitengebieden.

De open ruimtes vloeien hierdoor het gebouw binnen, waardoor het “buiten” meer ervaren wordt en waardoor een uitnodigende sfeer opgewekt wordt.

Het **dagverzorgingscentrum** heeft tot doel de ouderen in staat te stellen langer thuis te blijven. Dit doel wordt bereikt door de ouderen in het dagverzorgingscentrum bepaalde zorgen en diensten aan te bieden en vooral ook de **sociale contacten in stand te houden**. Het gebruikerspubliek bestaat uit zorgbehoevende ouderen, ouderen die eenzaam zijn en sociaal contact met leeftijdsgenoten opzoeken.

Voor de situering van het dagverzorgingscentrum hebben wij geopteerd om in hetzelfde volume als het dienstencentrum te blijven, omdat volgens ons de meeste sociale contacten en ontmoetingen hier plaatsvinden. Sommige activiteiten van het dienstencentrum en het dagzorgcentrum kunnen gezamenlijk georganiseerd worden.

De publieke toegankelijkheid is heel belangrijk omdat de interactie tussen de verschillende leeftijdsgroepen enerzijds en de interactie van het leven binnen het Woon-en Zorgscentrum anderzijds plaatsvinden.

Zowel het dienstencentrum als het dagzorgcentrum worden verbonden door de cafetaria en de polyvalente ruimtes. Zo verkrijgen we een publieke ruimte waar de **sociale contacten geconcentreerd** worden. Vermits de positie van deze ruimte ook tussen het dienstencentrum en dagzorgcentrum plaatsvindt krijgen we nog eens een versterking van deze ruimte.

Deze cafetaria en polyvalente ruimtes staan open voor ouderen uit de omgeving en uit de serviceflats, maar ook bezoekers, personeelsleden enz... kunnen hier terecht zodat het dienstencentrum uitgroeit tot een echt **ontmoetingscentrum**. Bewoners van de ouderenvoorzieningen kunnen er ook terecht voor het vieren van verjaardagen, jubilea of andere feestelijke gelegenheden. Deze kan vanuit het dienstencentrum zelf worden uitgebaat ofwel worden uitbesteed aan een privé-initiatiefnemer.

De bewoners in de **serviceflats** wonen zelfstandig, maar kunnen in geval van nood zorg aan huis krijgen. Verder kunnen de bewoners gebruik maken van alle faciliteiten die het dienstencentrum biedt. De positie van de serviceflats verbeelden ook een soort van eindpunt in het geheel. De aanleg van het binnenplein van de serviceflats kent een eigen identiteit die ervoor zorgt dat de straatsfeer mee binnen wordt gehaald.

Het woon-en zorgcentrum in een nieuw jasje en de integratie van kunst.

Het begrip 'kunstintegratie' evolueert met de tijd. In principe veronderstelt het concept van integratie dat de kunstenaar een project ontwikkelt dat **verenigbaar** is met het betreffende gebouw of de site. Deze definitie benadert de notie van **‘omgevingskunst’**. Een plastisch kunstwerk dat ontworpen is voor een specifieke en unieke ruimte en dat uitsluitend bestemd is voor die plek. De kunstenaar hanteert naast zijn eigen gebruikelijke en persoonlijke criteria, de specifieke geofysische en socio-culturele criteria van de plaats. Complementariteit, eenheid, harmonie van het geheel, gelijkwaardigheid van vorm en materie overheersen. Dat veronderstelt een **hechte samenwerking** tussen de architect en de kunstenaar.

Over het algemeen is het uitgangspunt bij integratie dat de kunstenaar rekening houdt met de historische, politieke, sociale, architecturale, ruimtelijke en culturele dimensie van het gebouw.

Een kunstwerk kiest voor **confrontatie** die de architectuur of de plek niet schaadt maar versterkt door middel van spanning en nieuwe dynamiek. De bewustwording van een openbare ruimte waar plaats is voor reflectie.

Als architectenbureau proberen wij om deze nauwe samenwerking met de kunstenaar te versterken door een soort van houvast te bieden aan de kunstenaar. Want de volgende vraag komt bij ons op: “ *willen we dat*

kunstenaars gewoon decorateurs zijn, of mogen ze fundamentele vragen stellen?”.

Elke kunstingreep zal uiteindelijk ook door mensen moeten worden ondergaan. Dus is een dialoog met die mensen van groot belang.

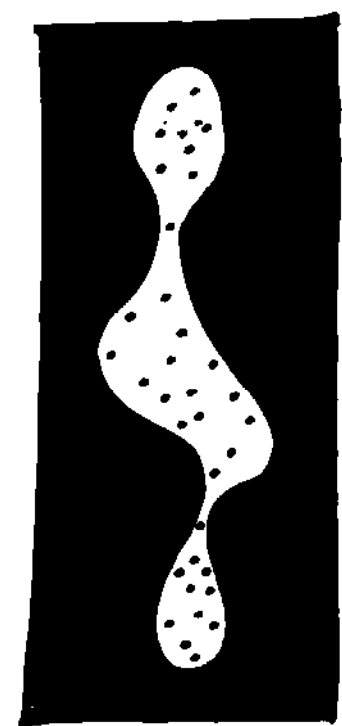
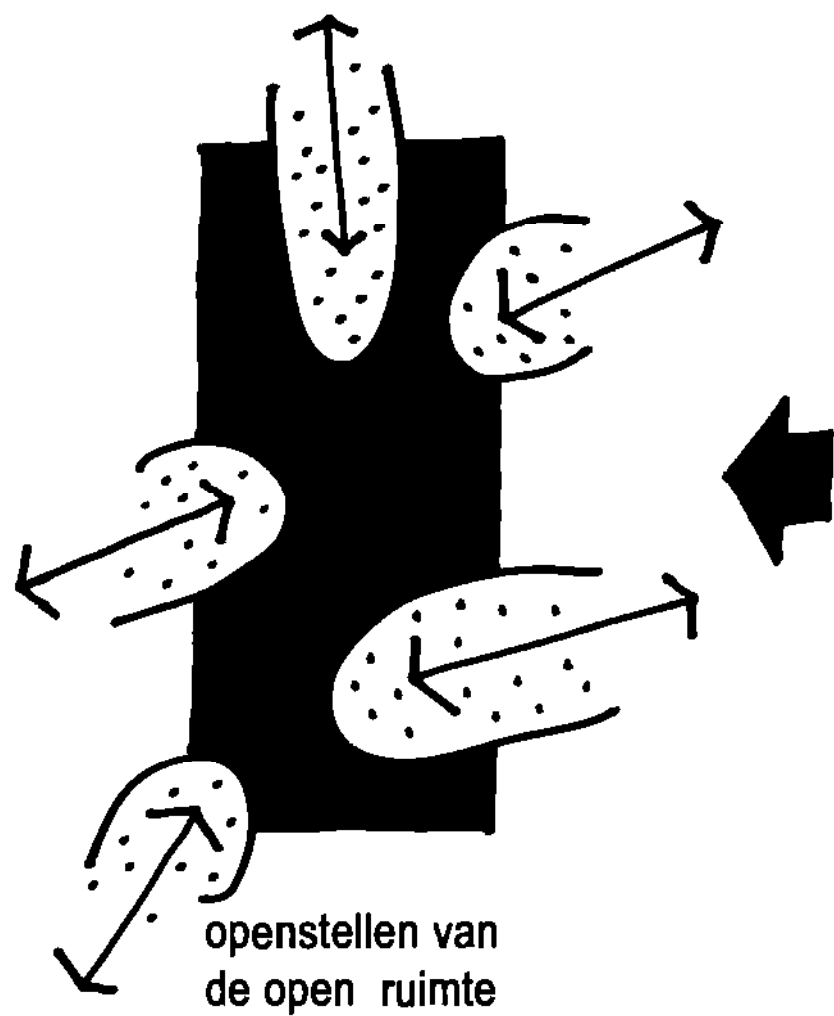
Architectuur als houvast voor kunst.

De openingen in de gevel van het woon- en zorgcentrum zijn asymmetrisch ten opzichte van elkaar geplaatst waarbij sommige openingen van zonneluiken worden voorzien (de decoratie en materiaalkeuze van deze luiken worden overgelaten aan de kunstenaar). De gevel van het woon-en zorgcentrum kan gezien worden als een werkbord voor de kunstenaar.

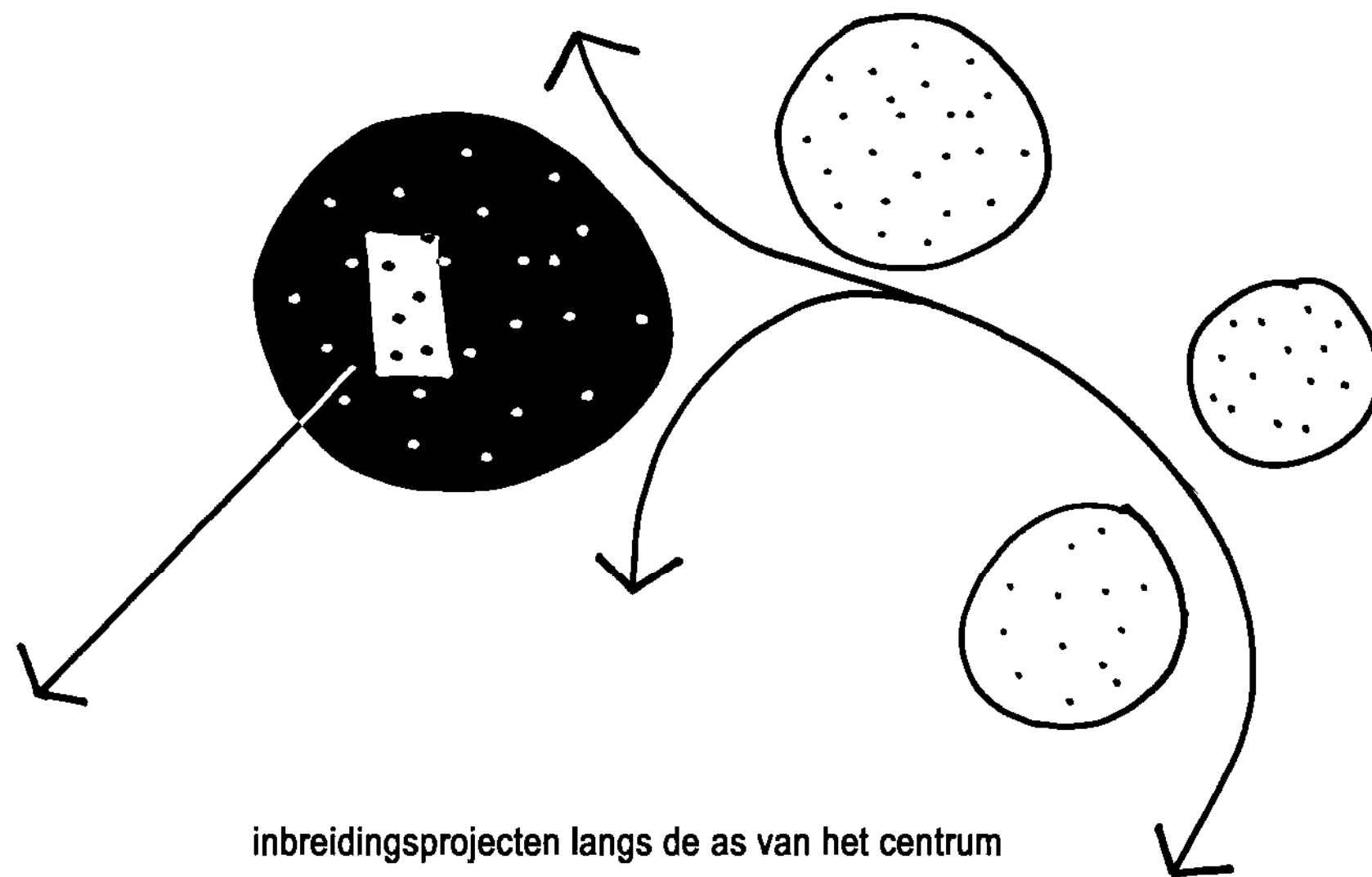
De gevels van de binnenruimtes echter krijgen een totaal ander uitzicht vermits deze binnengebieden zones op zich vormen en een totaal andere belevingswaarde hebben.

De manier van opbouw en organisatie van de ruimtes gebeurt rond deze binnengebieden om een zo optimaal mogelijk contact met buiten te kunnen garanderen, omdat de ervaring van buiten juist in deze zones in contact komt met zowel het gebouw als de bewoners. Tevens vormen deze binnenkoeren **herkennings- en oriëntatiepunten** die weer op hun beurt een duidelijke heterogene samenstelling van de leefgroepen teweegbrengen en een ideale werkplaats kunnen worden voor de kunstenaar.

belang van de open ruimte

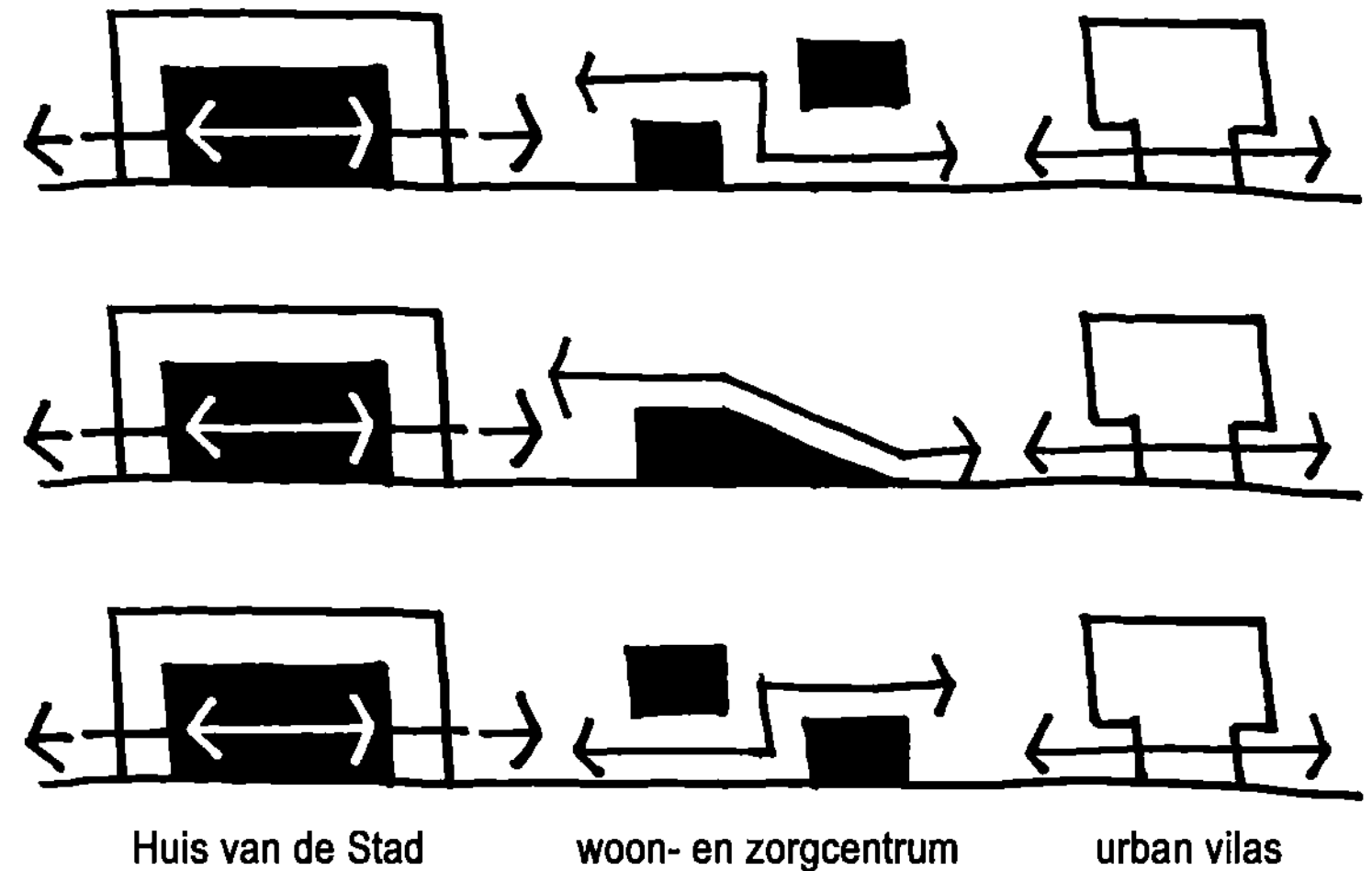

gesloten invulling

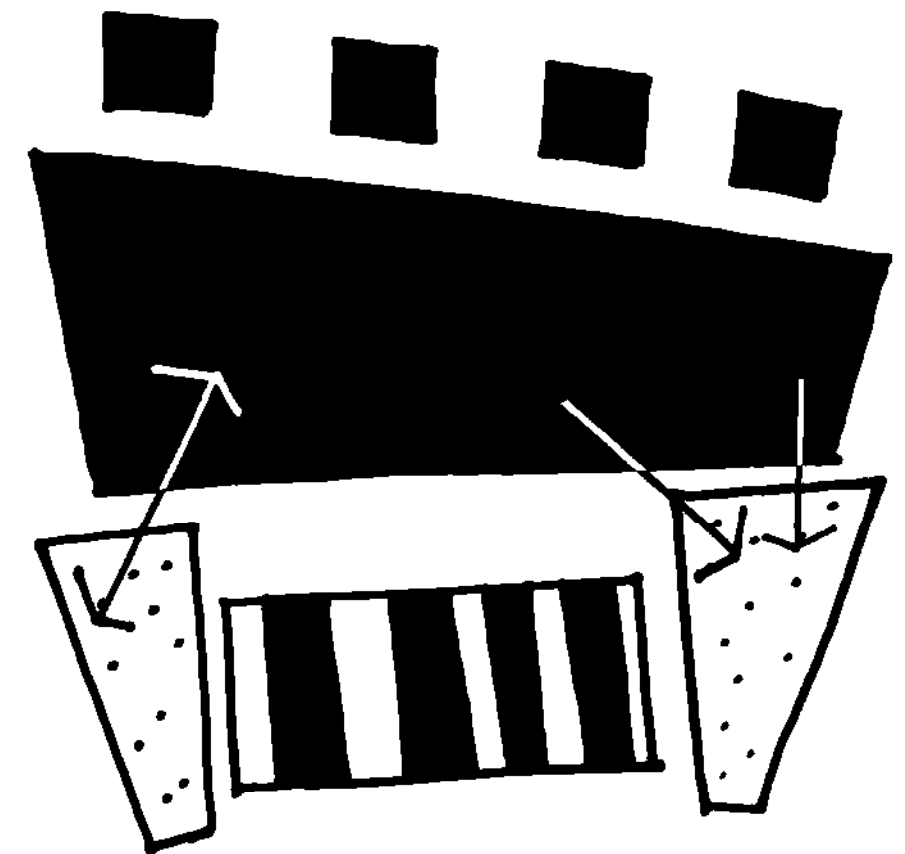

OVERGANG CENTRUM - LANDELIJK WONEN

AANEEN REIGEN VAN DE OPEN RUIMTES

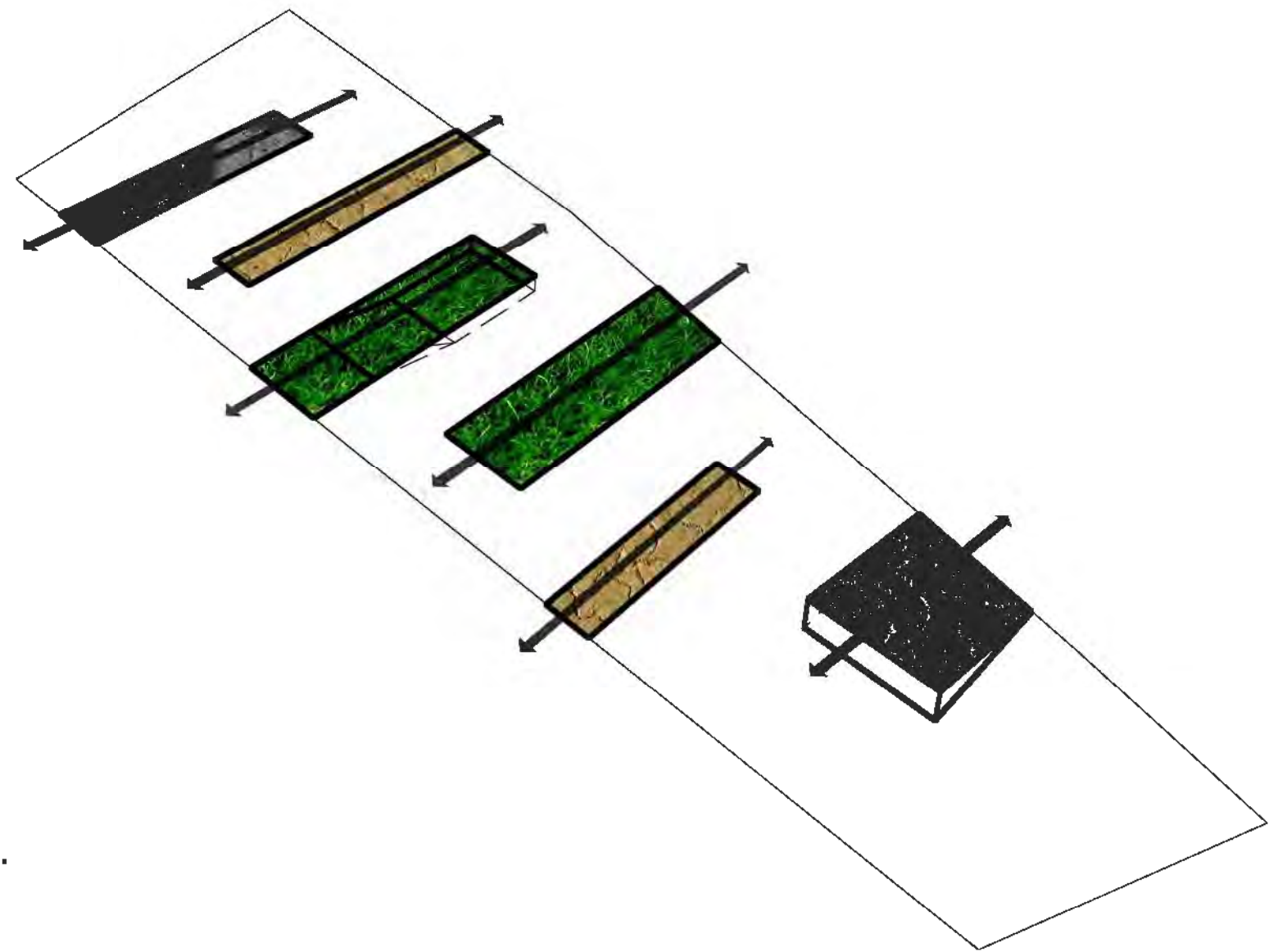

RECUPEREREN EN OPWAARDEREN VAN BESTAANDE OPENBARE (REST) RUIMTE

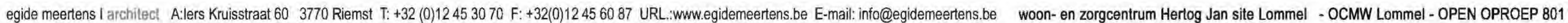

OPEN(BARE) RUIMTES

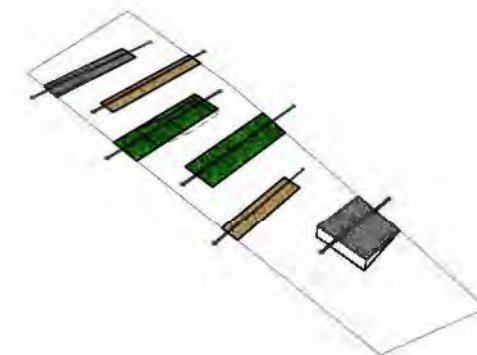
- ontstaan vanuit de stedenbouwkundige keuze.
- differentieëren van de publieke toegankelijkheid.
- thematisch opgedeeld.
- aansluitend op het bestaande openbare terrein.
- interactie met de directe omgeving.
- creëren van een eigen omgeving door het ontbreken van een bestaande.
- vormgeven aan de verweving en de ontmoeting
- structurerend voor de ontwikkeling en opbouw van het project.

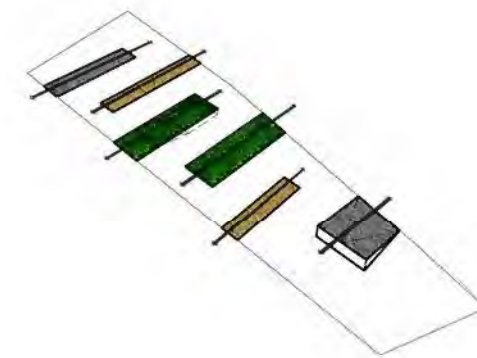
A diagram of a 1D lattice represented as a long, narrow rectangle. Inside the rectangle, there are several horizontal bars of different colors and lengths, representing particles. From left to right, there is a short grey bar, a medium-length brown bar, a long green bar, another long green bar, a medium-length brown bar, and finally a square grey block at the right end. Each bar has a small black dot at its left end and a small black arrow pointing to the right at its right end, indicating the direction of motion or a force applied.

OPEN(BARE) RUIMTES

OPEN(BARE) RUIMTES

STEDELIJK

HUISLIJK

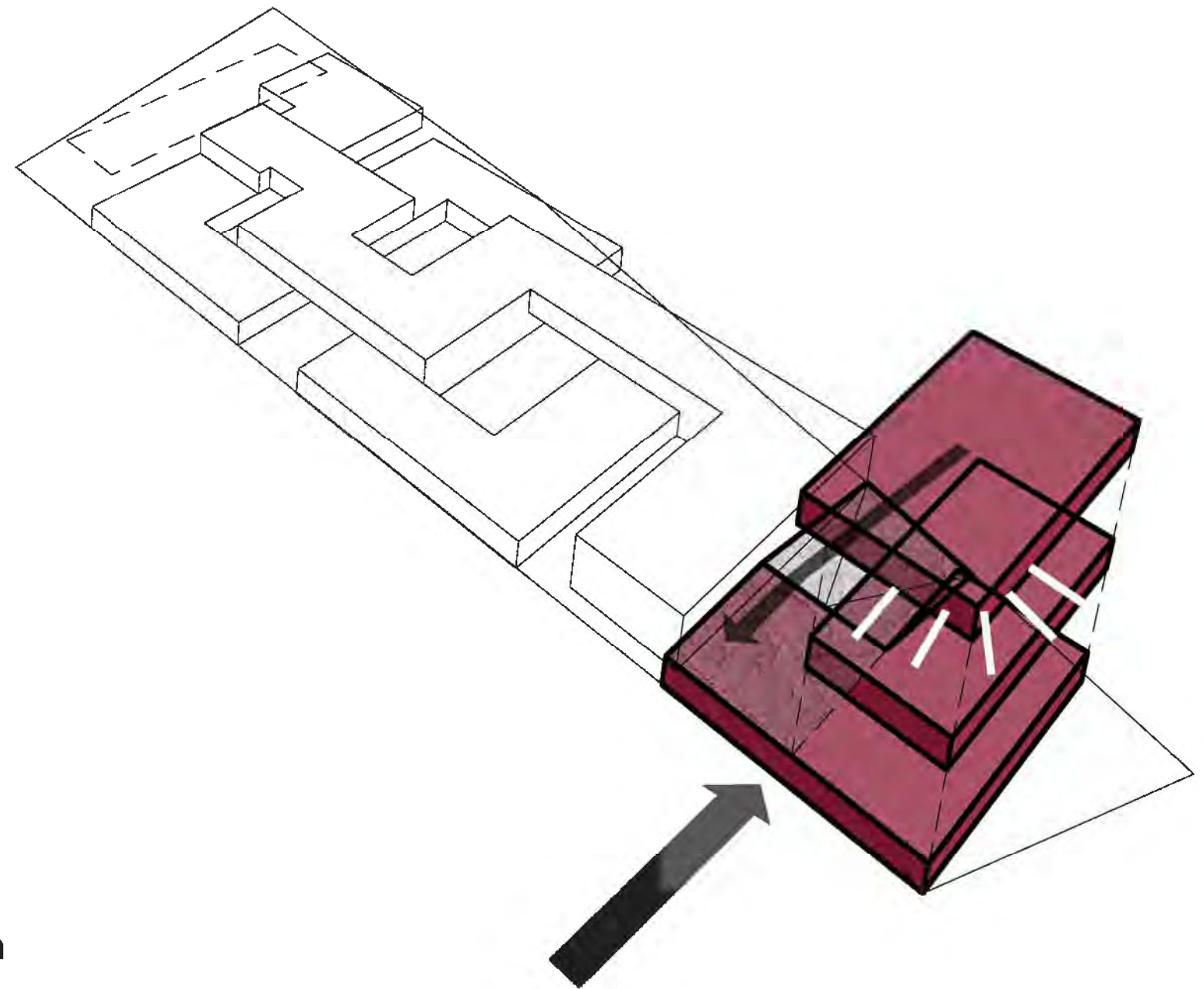
GROEN

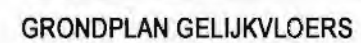
STEDELIJK

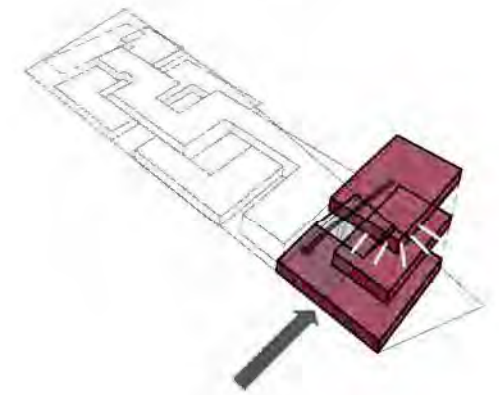
DIENSTENCENTRUM/DAGZORGCENTRUM

- situering op zichtlokatie vanop het plein voor Het Huis van de Stad.
- open overdekt inkom gedeelte.
- ruimtelijke scheiding van het rusthuis door de open ruimte.
- polyvalente werking door stedelijke verbinding met de verdieping.
- publieke openheid van het project door zowel aan te sluiten op het plein voor Het Huis van de Stad als op de urban villas.

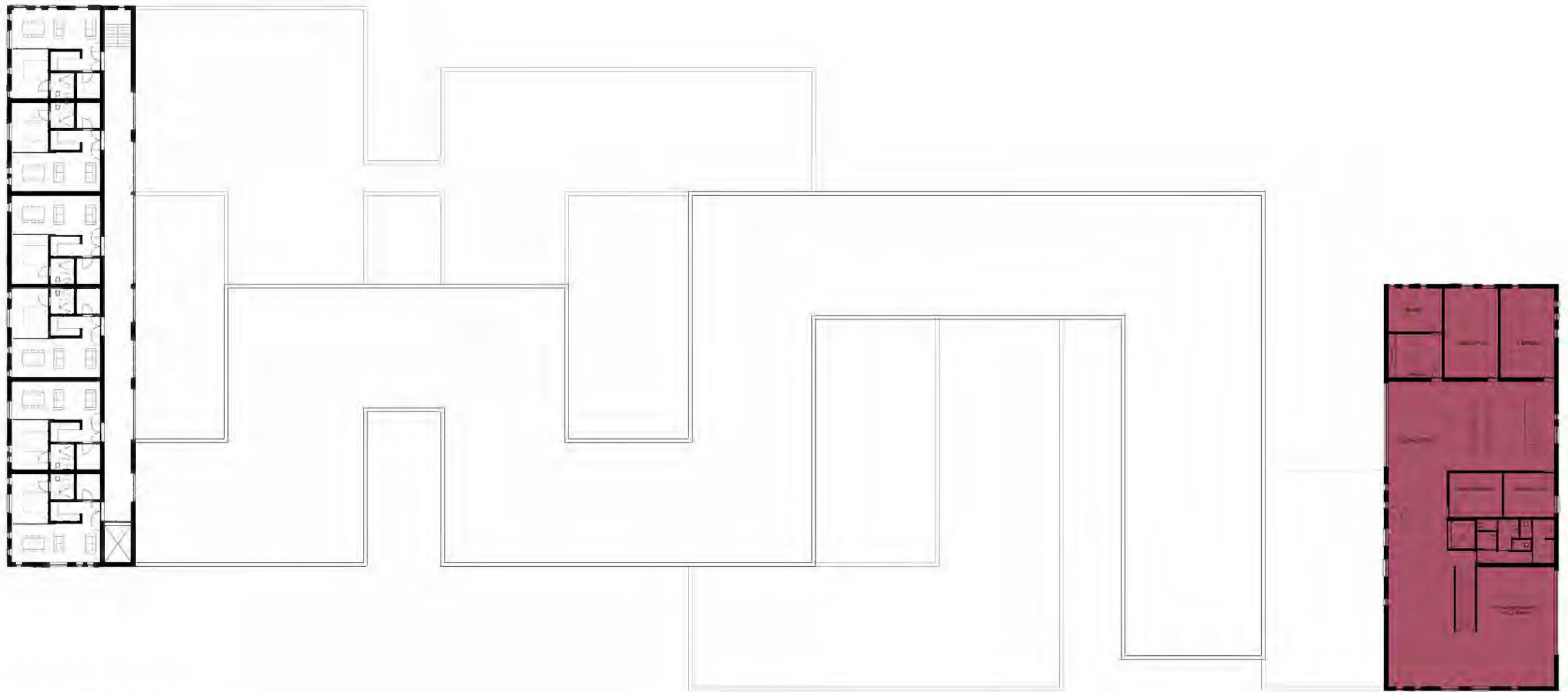
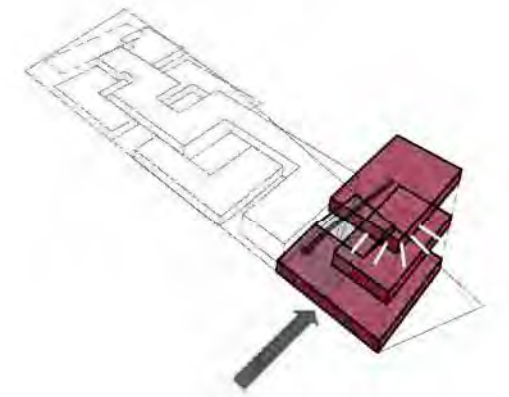

DIENTENCENTRUM/DAGZORGCENTRUM

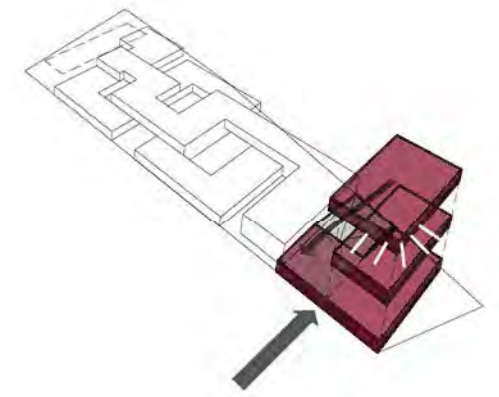
GRONDPLAN VERDIEPING 1

DIENTENCENTRUM/DAGZORGCENTRUM

GRONDPLAN VERDIEPING 2

DIENTENCENTRUM/DAGZORGCENTRUM

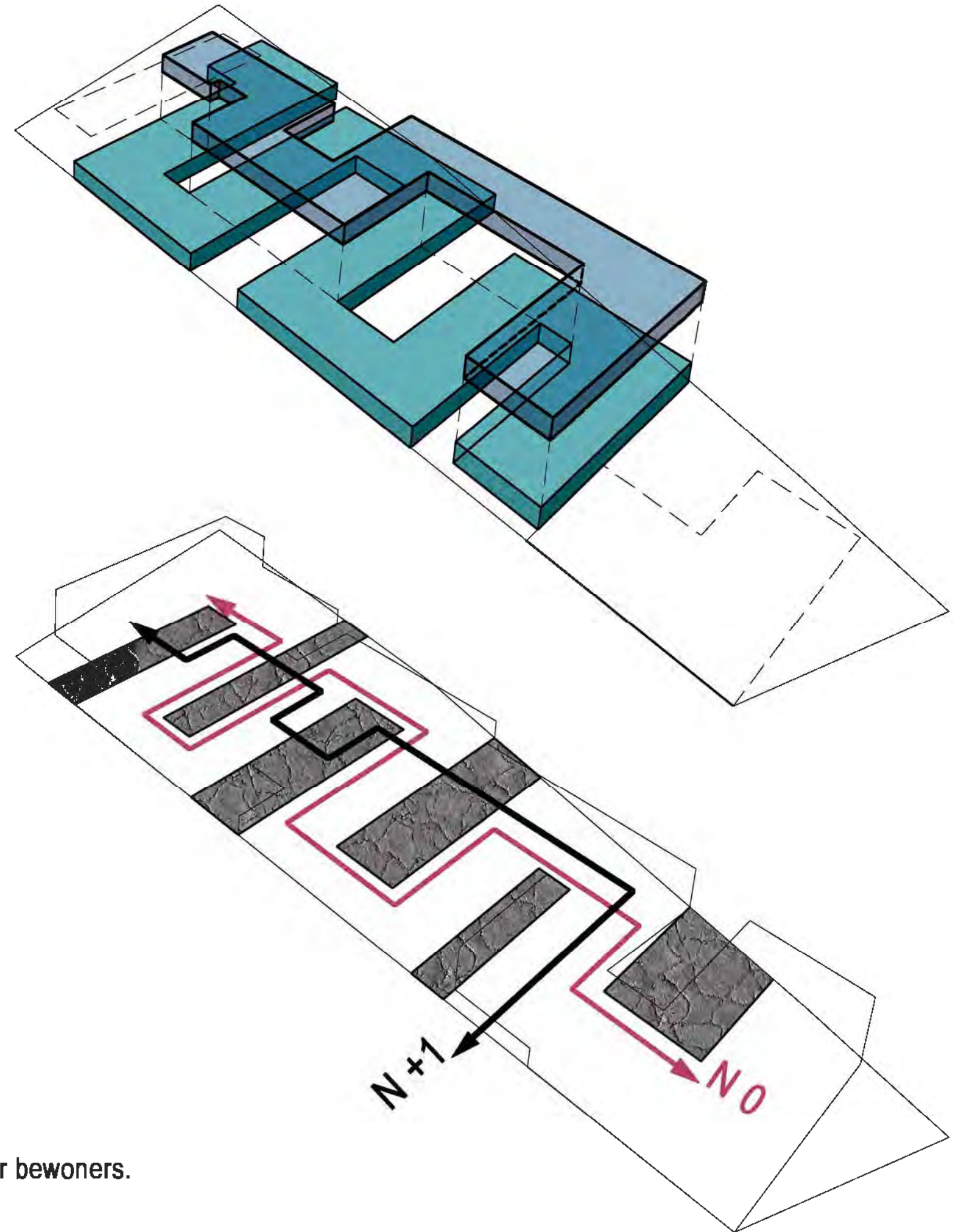

zicht op de toegang van het dienstencentrum

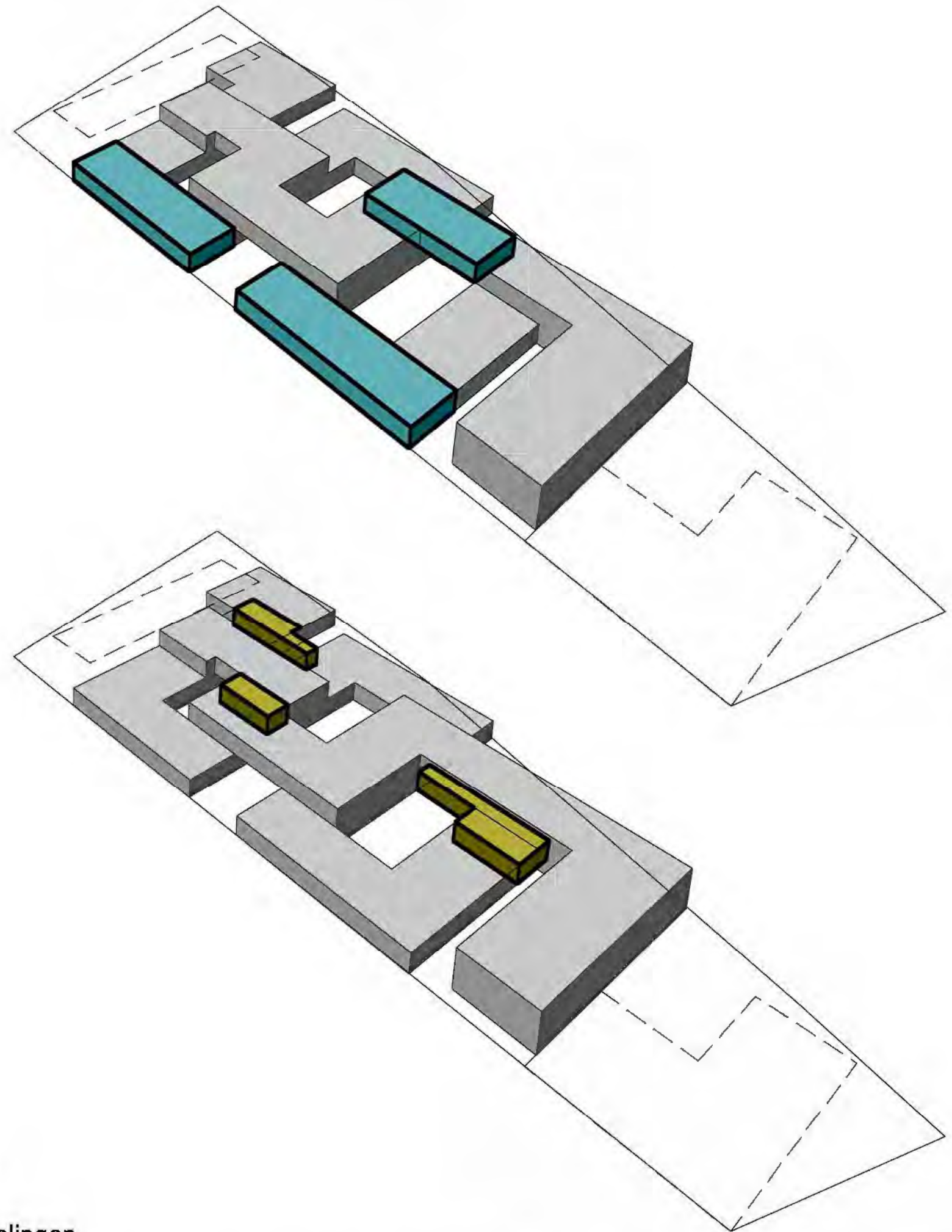
onthaal dienstencentrum

RUSTHUIS

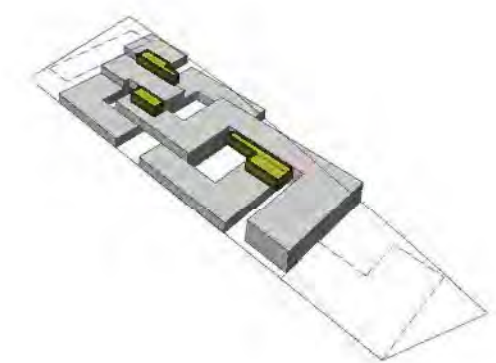
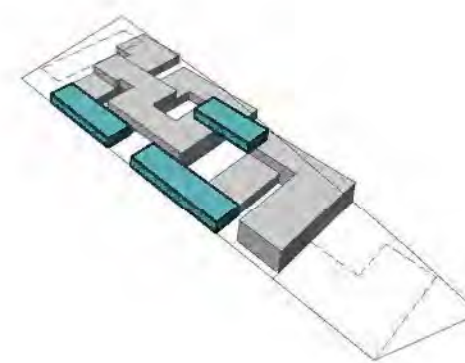
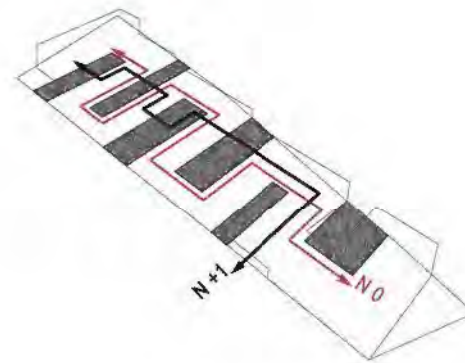

- huislijke kleinschalige woongroepen georganiseerd rondom de open ruimte.
- open ruimte zorgen voor een herkenbaarheid.
- het wonen wordt vormgegeven, niet het zorgen.
- de kloostergang als circulatieconcept van een gemeenschappelijk wonen voor bewoners.
- circulatie = ontmoeten
- bevordering van de sociale relaties door openheid en transparantie

RUSTHUIS

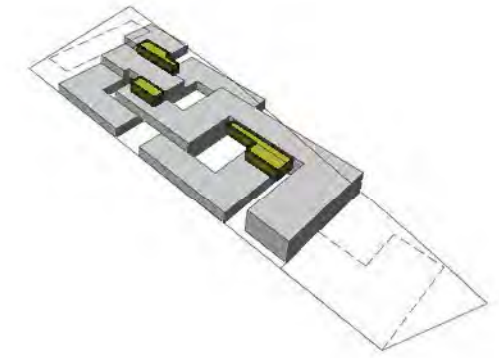
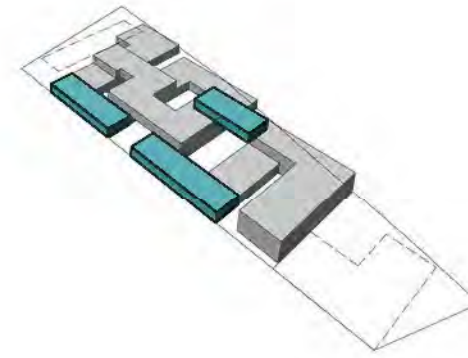
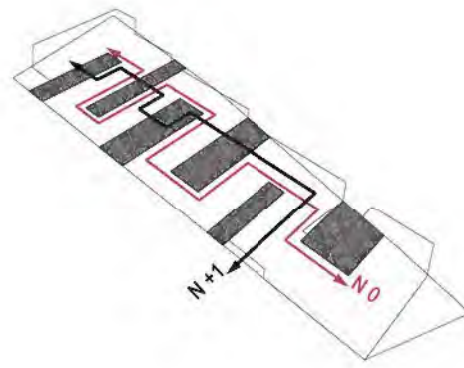
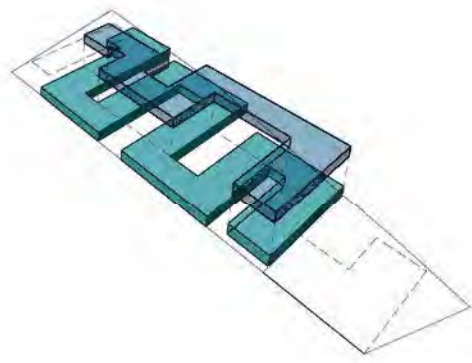

- situering van de gemeenschappelijke ruimtes centraal tussen 2 leefgroepen
- gemeenschappelijke ruimtes begrenzen een zijde van de open ruimte.
- inplanting van de verpleegposten met functionele verbindingen tussen de afdelingen

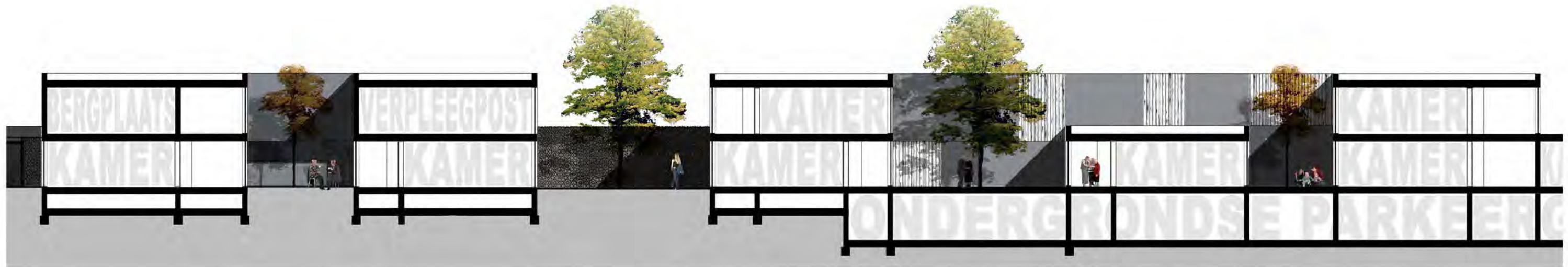
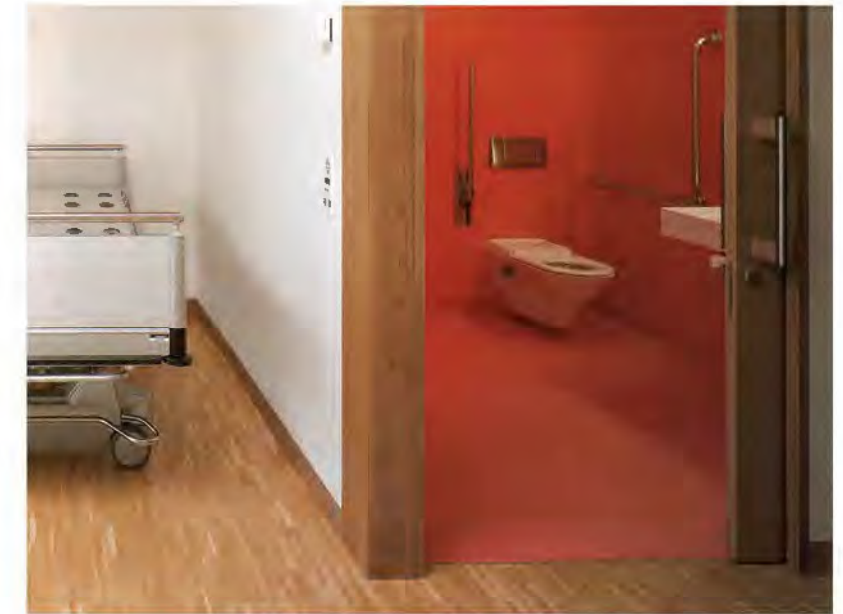

egide meerstens | architect A: lers Kruisstraat 60 3770 Riemst T: +32 (0)12 45 30 70 F: +32(0)12 45 60 87 URL.: www.egidemeertens.be E-mail: info@egidemeertens.be woon- en zorgcentrum Hertog Jan site Lommel - OCMW Lommel - OPEN OPROEP 801

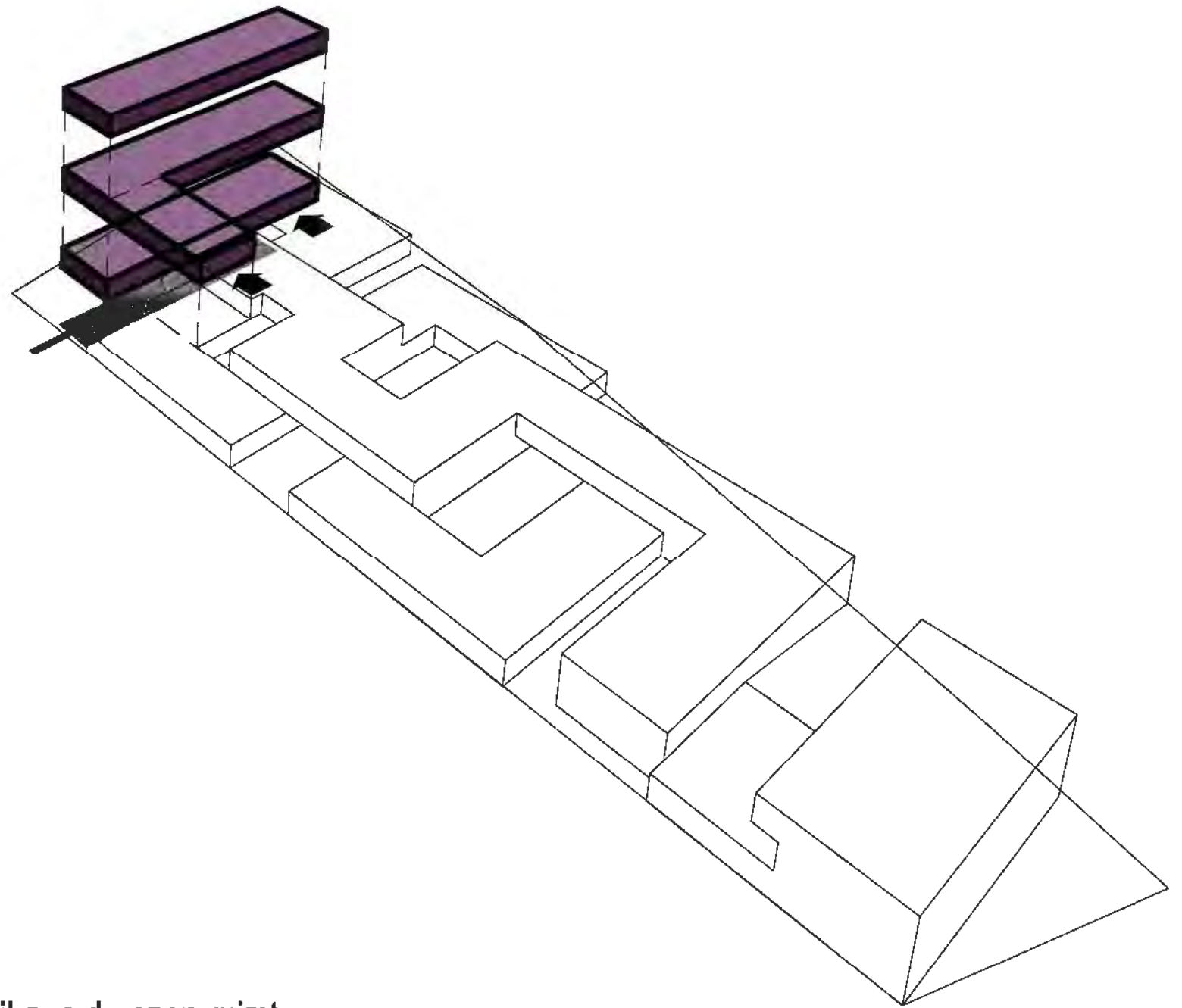
RUSTHUIS

straatbeeld aan de zijde van het Huis van de Stad

SERVICEFLATS

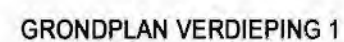

- beeëindigen van het bouwvolume.
- aanleunwoningen bij het rusthuis.
- inkom aan stedelijke open ruimte.
- functionele verbinding met het rusthuis op twee niveau's.
- eigenheid en scheiding tov het rusthuis wordt versterkt door de gevelschil aan de open ruimte.

A 3D perspective schematic of a microfluidic device. It features a long, narrow serpentine channel. At one end, there is a mixing section where two separate inlets merge into a single channel. The device is shown with a transparent top layer and a patterned bottom layer, with fluid reservoirs at the inlet and outlet.

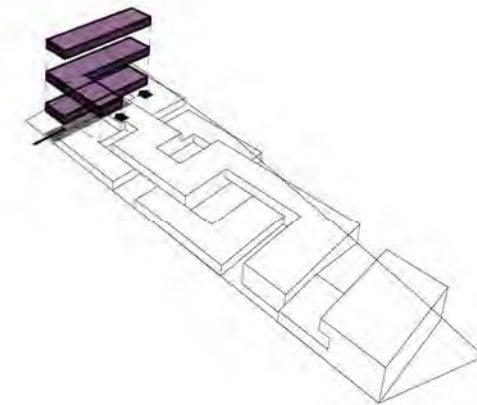
A 3D perspective schematic of a microfluidic device. It features a long, narrow serpentine channel with multiple turns. At one end, there is a mixing section consisting of three parallel rectangular blocks. A small black dot is visible on the top surface of the first block in the mixing section.

Architect A. Iers Kruisstraat 60 3770 Riemst T: +32 (0)12 45 30 70 F: +32(0)12 45 60 87 URL: www.egidemeertens.be E-mail: info@egidemeertens.be woon- en zorgcentrum Hertog Jan site Lommel - OCMW Lommel - OPEN OPROEP 801

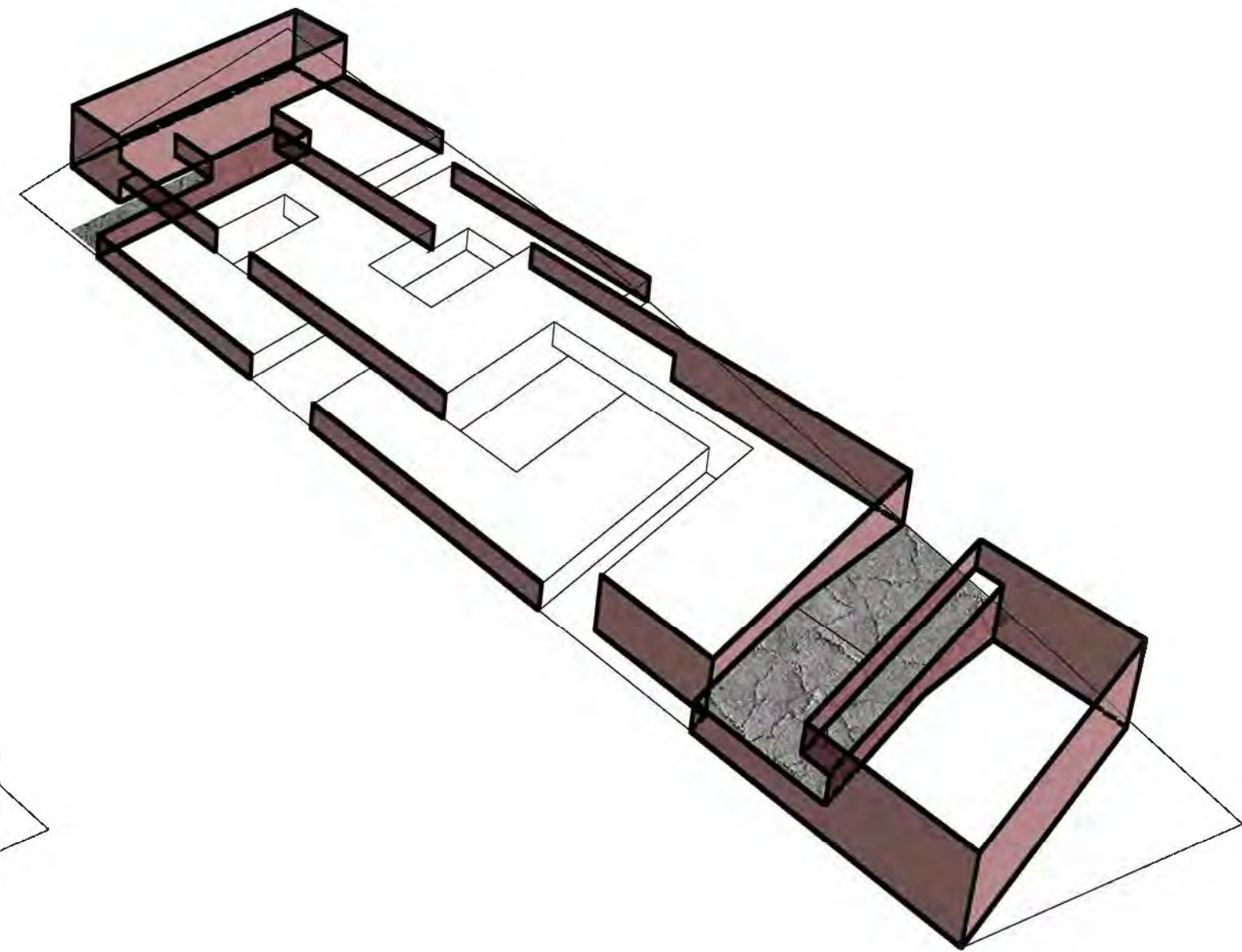
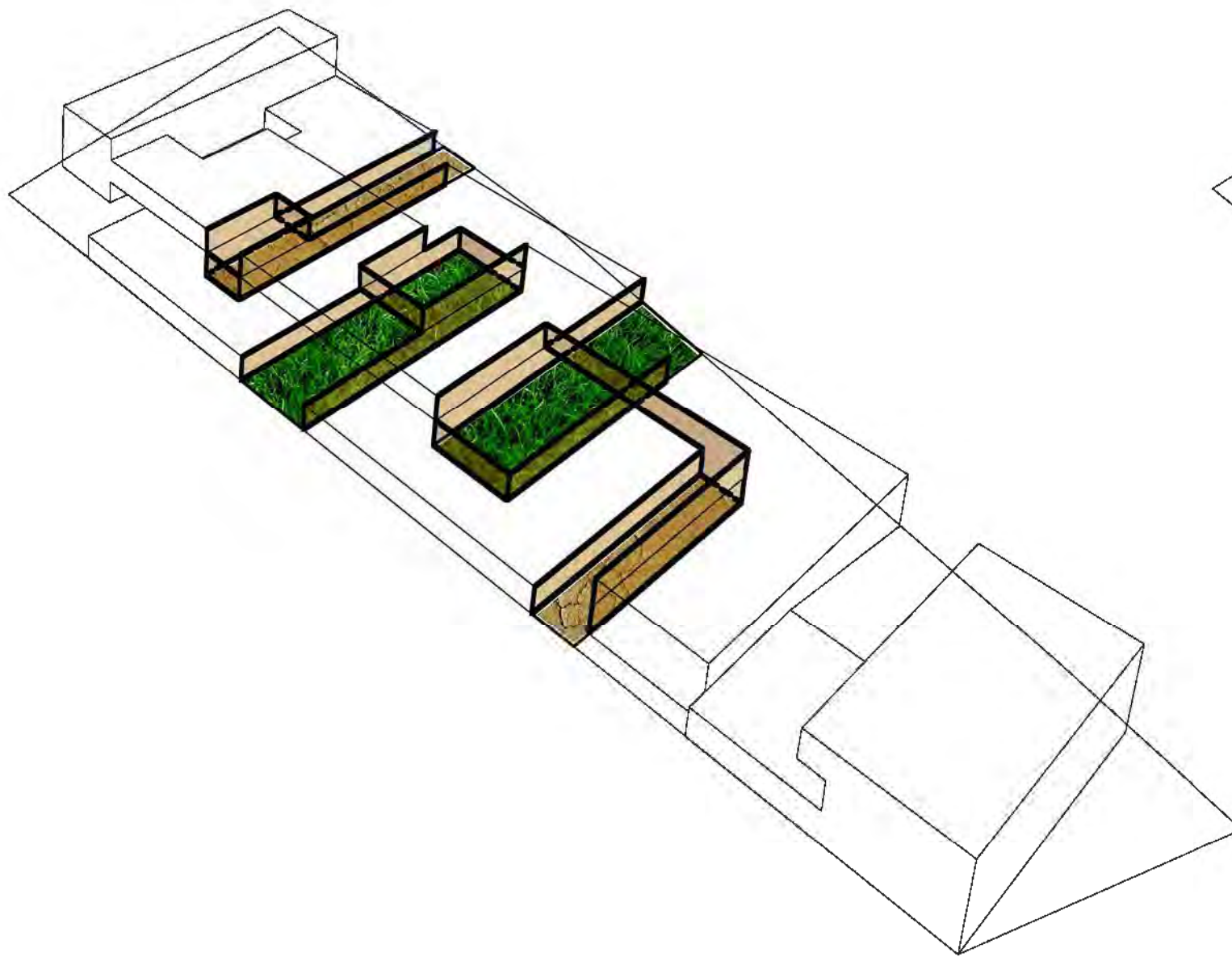
SERVICEFLATS

zicht op de serviceflats met de overdekte toegang aan het plein

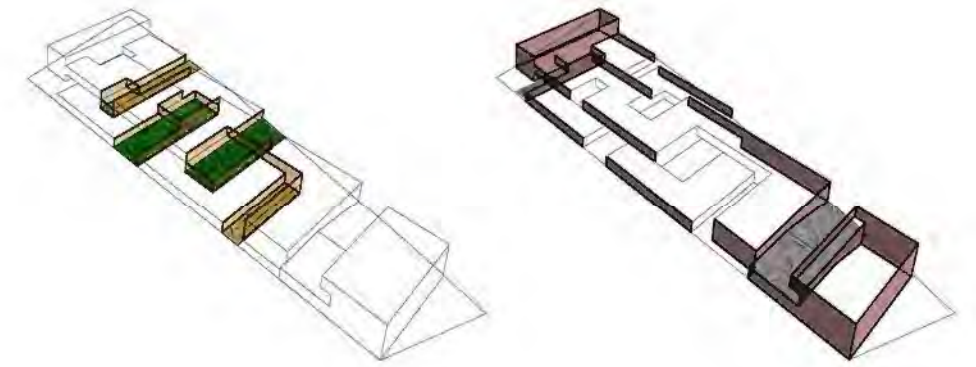

GEVELOPBOUW

- de zachte gevelschil versterkt het huislijke karakter van de openruimte van het rusthuis.
- de harde stedelijke schil als vormgegeven stedelijk wonen
- de stedelijke schil beklemtoont de eigenheid van de serviceflats

GEVELOPBOUW

VOORGEVEL

LANGSDOORSNEDE

LINKER ZIJGEVEL

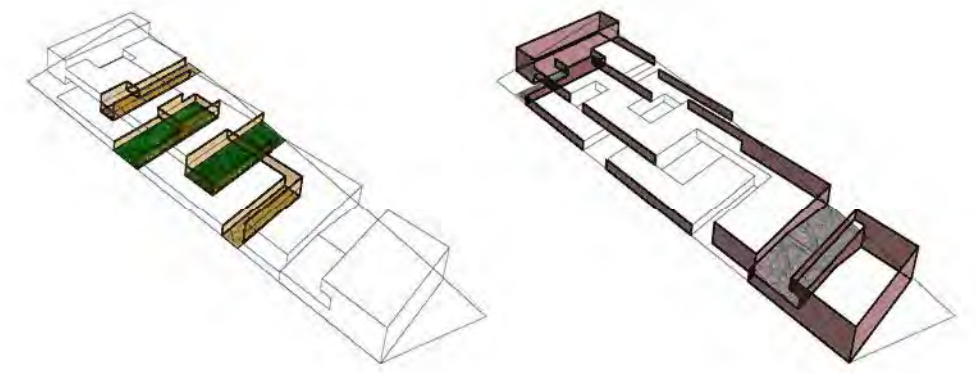

RECHTER ZIJGEVEL

ACHTERGEVEL

GEVELOPBOUW

huislijke gevelschil

overgang

stedelijke gevelschil

KUNSTINTEGRATIE

PRIMAIRE DRAAGSTRUCTUUR

De primaire draagstructuur zal opgevat worden als een betonnen skelet-structuur : prefab betonnen balken en kolommen in een assenstelsel van 7,5 op 7,5 m.

Al de binnenmuren zullen niet-dragend zijn en aldus opgevat worden als vulmetselwerk met een lage massadichtheid. Hiervoor kunnen best YTONG of ISOLA-blokken aangewend worden.

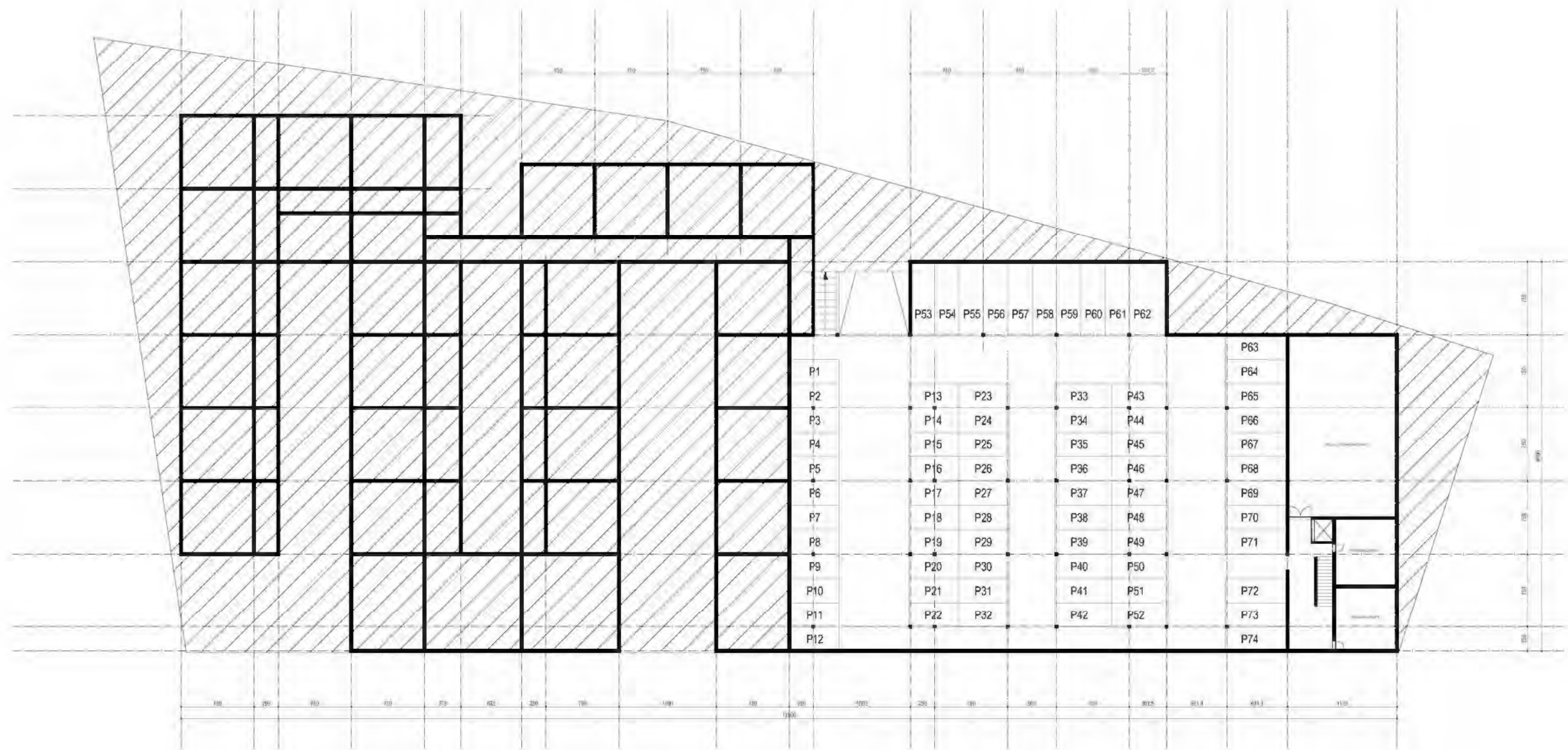
De draagvloer met overspanningen van +/- 7,2 m tussen de balken zullen het best in voorgespannen breedvloerplaten of voorgespannen holle welfsets uitgevoerd worden omwille van gewichtsbesparing en doorbuiging.

Enkel ter plaatse van trappen- en liftkern zullen volle betonblokken aangewend worden als draagstructuur.

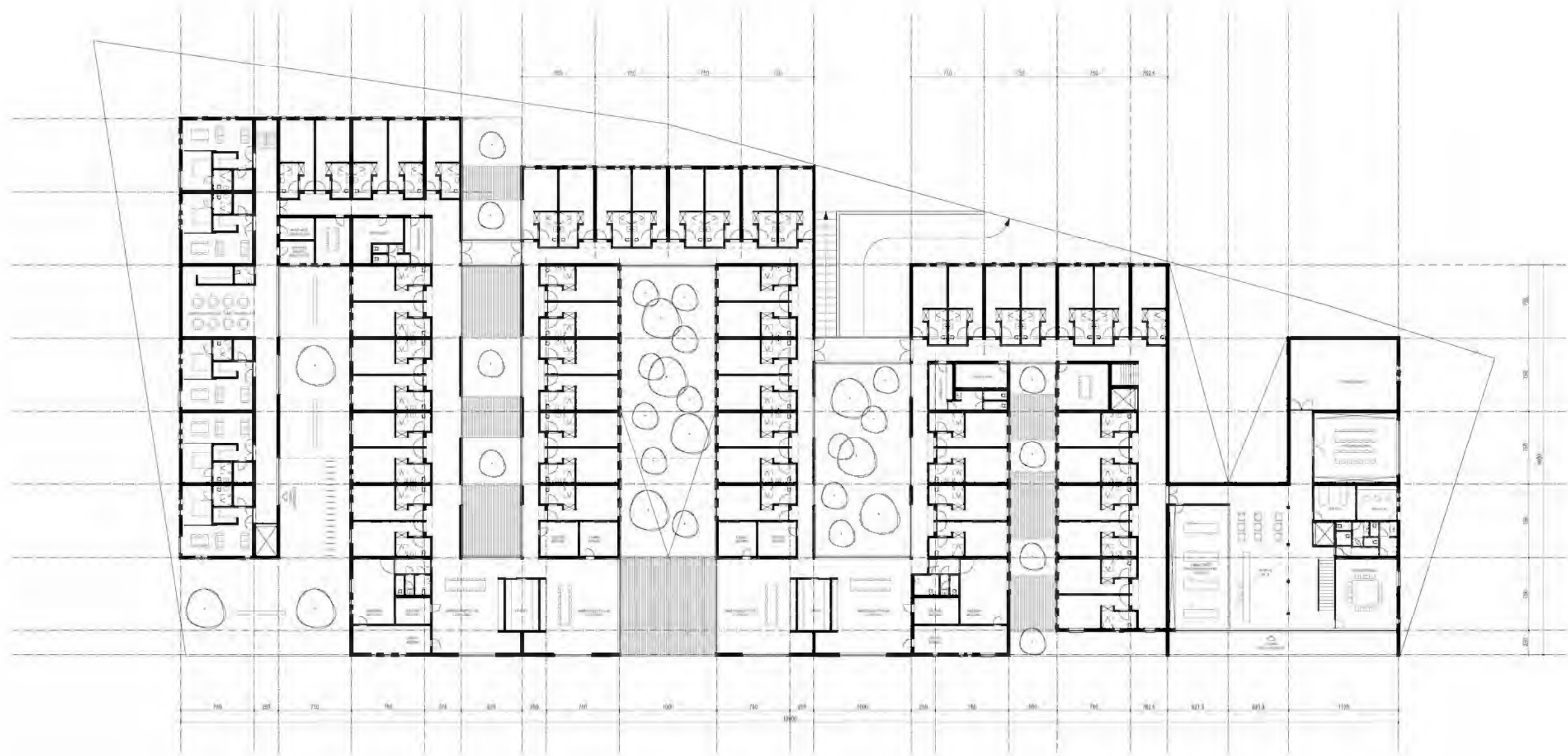
De kelder zal volledig in beton uitgevoerd worden omwille van de waterdichtheid.

De kelderkolommen op een as van 7,5 op 7,5 m, tussen telkens 3 parkeerstroken, zullen op doorlopende funderingsbalken op verende bedding gefundeerd worden, die op hun beurt zullen geïntegreerd worden met een algemene funderingsplaat, dikte 30 à 35 cm.

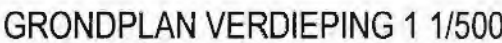
Ronny Peeters
Projectingenieur
I.S.B. Engineering nv

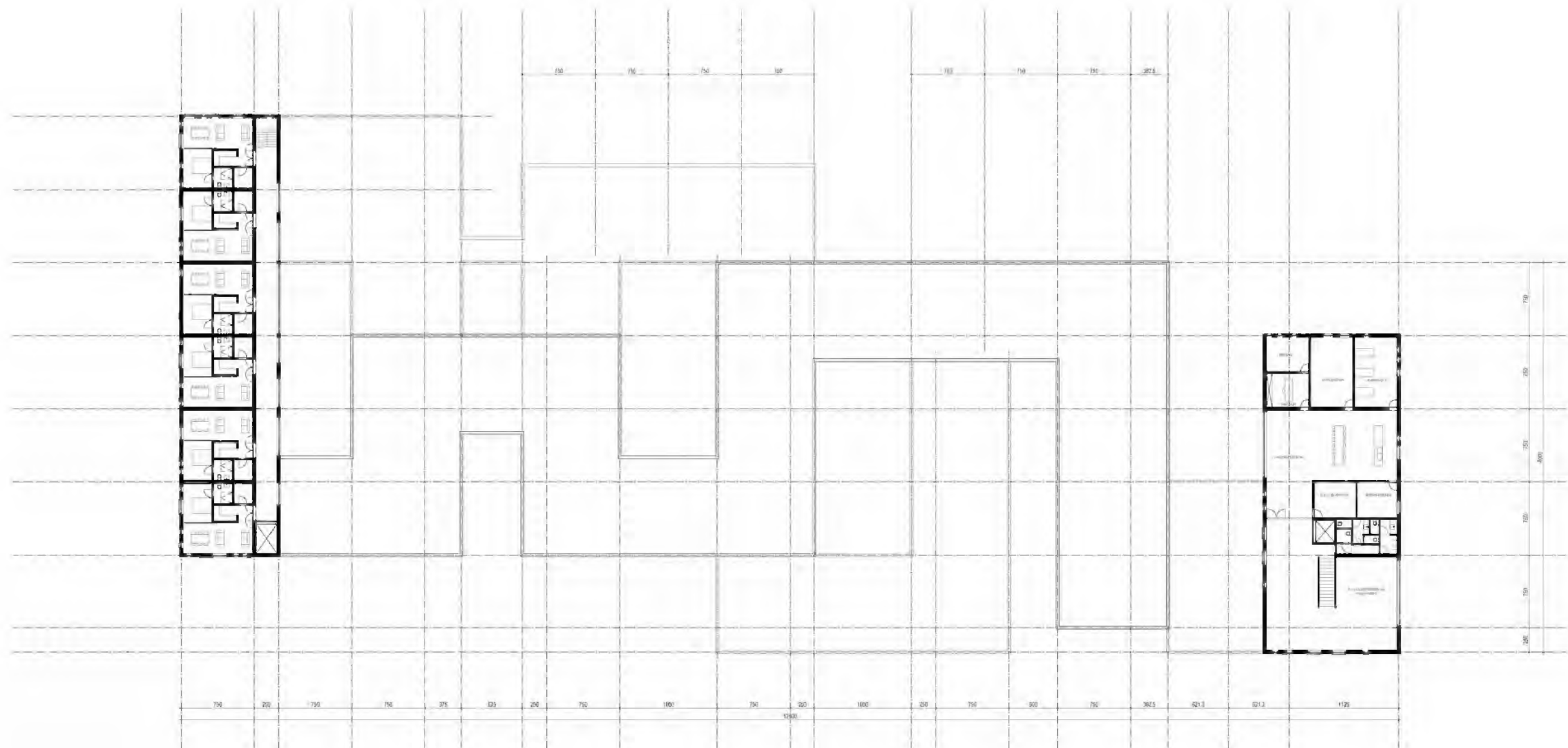

GRONDPLAN KELDERVERDIEPING 1/500

GRONDPLAN GELIJKVLOERS 1/500

**WOON- EN ZORGCENTRUM OCMW LOMMEL
OPEN OPROEP VLAAMSE BOUWMEESTER**

BOUWHEER / OPDRACHTGEVER

Ref: S/IF/2005- OCMW LOMMEL
Dhr. François Timmermans (voorzitter)
Dhr. Frans Leven (secretaris)
Hertog Janplein 1
3920 Lommel
T 011 39 97 51
F 011 39 97 68
E-mail Frans.leven@publilink.be

ARCHITECT

Architectenbureau Egide Meertens
Iers Kruisstraat 60
3770 Riemst
T +32(0) 12 45 30 70
F +32(0) 12 45 30 87
GSM +32(0) 475 70 65 37
URL www.egidemeertens.be
E-mail info@egidemeertens.be

Ontwerpteam

Egide Meertens
Krist Michiels
Serdar Öztürk

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Stabiliteit

ISB Engineering nv
Gouv. Roppesingel 81 bus 3
3500 Hasselt
T +32(0) 11 28 32 28
F +32(0) 11 28 32 29
URL www.isb-engineering.be
E-mail info@isb-engineering.be

Spec. Technieken

Studiebureel Heedfeld N.V
Burchtstraat 8
3770 Riemst
T +32(0) 12 45 19 50
F +32(0) 12 45 68 25
GSM +32(0) 476 76 47 30
E-mail sb.heedfeld@pandora.be